

Ljubljana, dne 22. 1. 1958

Upravnemu odboru Zavoda Postojnska jama

P o s t o j n a

V zvezi z zafero človeških ribic, ki jih je Nemeč Wolfgang Reichel s posebno darilno listino dne 24. XII. 1956 izročil upravi jam v Harzu, smatram za potrebno, da Vas kratko seznanim z ukrepi Nemške speleološke zveze.

1. Zahteva je obrabnavala konec septembra vpričo Reichla in njegove žene. Ker ni mogel predložiti pismenega dokaza, da mu je kdo v Jugoslaviji ribice podaril, je bilo sklenjeno, da je Reichel diskvalificiran, dokler tega ne stori.

2. V oktobru 1957 sem prejel od Notranje uprave v Sežani zaupno sporočilo, da je Reichel prosil naše oblasti za potno dovoljenje. To dovoljenje mu je bilo izdano, jaz pa sem bil naprošen, da takoj obvestim oblast čim bi se Reichel pojavil v Postojni.

3. Dne 20. decembra 1957 je bila v Nemčiji obravnava proti Reichlu zopet v okvirju Nemške speleološke zveze. Prisostvoval ji je Reichel in zastopnik naše države. Na zahtevo slednjega se je sklenilo:

a) Reichel vrne Inštitutu za raziskovanje krasa SAZU posodo, v kateri je prenesel človeške ribice čez mejo, in predloži celokupno korespondenco s Postojno od l. 1952 dalje.

b) Reichel oskrbi istemu inštitutu v roku 3 mesecev vso v novembru 1956 zaželeno nemško literaturo v originalu ali v mikrofilmu kot protiuslugo za takrat prejeto naše slovstvo, kot je bilo ustno dogovorjeno.

c) Reichel dostavi v roku 3 mesecev v Postojno poročilo o dosedanjih znanstvenih dosežkih človeških ribic v Harzu od l. 1932 dalje in se obvezuje, da bo to objavil tudi v nemškem strokovnem tisku.

d) V bodoče se poverja vodstvo znanstvenega študija človeških ribic v Harzu profesorju dr. Husingu s zoološkega inštituta univerze v Halle, ki se ga moralno zadolži, da bo letno enkrat poročal v Postojno o novih znanstvenih izsledkih.

e) Zastopnik Jugoslavije nujno zahteva, da se čimprej izdajo o jamah v Kubelandu novi prospekti, kjer bo jasno navedeno, od kod izvirajo ondotne človeške ribice, in sicer s tem besedilom (v prevodu) "iz območja Postojnske jame, Slovenski Kras, Jugoslavija".

f) Reichel more računati na eventualno rehabilitacijo v Nemčiji šele potem, če bi izpolnil vse tu naštetje svoje obveznosti do naše države.

Naj omenim, da je zastopala na tem sestanku terjatve Inštituta za raziskovanje krasa SAZU, Postojnske jame, postojnskega turizma in ugle da naše države moja malenkost. Originalni dokument hrani SAZU, pri meni pa je kopija tega zapisnika z dne 20. XII. 1957 vsakemu na ogled. Ali sem zastopal na svojo roko naše koristi v tujini dobro, slabo ali pomanjkljivo, to pravico ima javnost, da presoja. Dne 25. XII. 1957 sem izročil Francetu Gerželju svoj prispevek za Ljudsko pravico pod naslovom "Epilog v Nemčiji". Zakaj ni bil objavljen, mi ni znano.

Kar nujno mora zanimati posebej Upravni odbor Zavoda Postojnske jame je reklama stvar s temi ribicami. O tem je bil govor v začetku junija 1957 na Vaši seji, ki sem ji prisostvoval kot povabljeni gost. Takrat sem dal predlog, da naj bi Zavod Postojnske jame pisal v Harz, da dobi od tam zadnje prospekte in se tako preveri, če se s temi ribicami res dela taka propaganda za nas, kot je na isti seji trdil profesor Habe. Ta moj

predlog se je odobral, ne vem pa, če je bil sprejet in izveden.

Naj bo že kakorkoli, letosnje poletje so v Harzu tiskali nove prospek-
te s starim, za nas nezadovoljivim tekstom. Tako sem skušal v Nemčiji to
nadoknadi, le žal ne zavis od samega Reichla, ki je privatnik, zapo-
slen kot točaj v jamski restavraciji svoje tašče, temveč od upravnika jame
g. Bieseja, ki bo, kot imamo zagotovilo, tako uvideven, da bo ob prvi pri-
ložnosti na mojo intervencijo tako tudi storil.

Ob sklepu moram zapisati še nekaj. Je morda zadeva človeških ribic za
Postojno, da ne rečem za Jugoslavijo res malenkost, po nepotrebnem, morda
umetno razpihovana? Odgovor na to mi daje tujina, po kateri se tako radi
zgledujemo. Lani o leto sem pripravil radijsko predavanje o pomenu našega
klasičnega krasa in posebni vlogi Postojnske jame. Predavanje je bilo pre-
vedeno v vse svetovne jezike in so ga oddajale radijske postaje domala po
vsem svetu. In odziv? Iz Francije sem prejel uradno pismo ondotne Speleo-
loške zveze od samega njenega utemeljitelja in predsednika, kjer protesta-
ra proti temu, da se drznem trditi, da je postala Postojnska jama po velikih
odkritjih Luke Čeča l. 1818 namah najlepša takrat znana jama sveta. Če je
oficialnega zasopnika francoske speleologije tako bolela ta moja trditev
za tisti čas, v zadevi, ki se ni prav nič tikalo Francije, razen toliko,
da naj bi takrat ta imela lepšo in seveda najlepšo jamo sveta, potem se mi
zadeva naših raritet in njih poklanjanje ne zdi prav nič napihnjena.

Z vsem spoštovanjem!